

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 876.

CHICAGO, ILL., 26. JUNIJA (June 26), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

ITALIJANSKI FAŠIZEM SE POGREZA V LASTNEM BLATU.

Ko je l. 1922 zavladal v Italiji fašizem in jo rešil "rdečega kaosa", se je razveselil ves kapitalistični svet. Fašizem je bil v njegovih očeh odrešenik Italije, da, morda celo odrešenik civilizacije! Opevali so ga kot armado idealnih ljudi, ki je pripravljena vse žrtvovati za ideale domovine in za človečanstvo.

Kapitalistični listi po vsem svetu so opevali fašističnega poglavarja Mussolinija kot kakšno od boga poslano čudo, ki se je pojavil v svetovni areni ravno v pravem trenutku. Pred par tedni so prinesli nekateri ameriški dnevniki, med njimi čikaške "Daily News", občiren intervju z Mussolinijem, ki so ga okrasili s slika-

Socialistični
poslanec
Giacomo
Matteotti

Zrtev
fašističnega
terorja
v Italiji

Fašizem se je povspel v Italiji na krmilo z nasiljem in vlada z nasiljem. Njegovi opevani junaki so bili večinoma tolovaji in nerazsodna mladina, renegati in kapitalistični plačani. Nastopal je kot odrešenik Italije in zbegano ljudstvo ga je sprejelo, ker vsled svoje nevednosti ni znalo najti boljšega pota iz mizerije. Mizerija je ostala in fašizem je vladal, ne pa po volji narodovi, ampak s pomočjo sile. Stabilnost, ki jo je uvedel, je bila samo navidezna.

mi, z opisi svojega junaka in z dolgimi komentarji. Se pred par tedni jim je bil Mussolini s svojo vlado vzor, ki bi ga morali posnemati v vseh evropskih državah.

Danes so v zadregi.

Mussolinijeva trdnjava se krha.

Sramujejo se svojih prijateljev.

Najvišji funkcionarji in patriarhi fašizma v Italiji so zapleteni v korupcijo, kakršne se celo Daughertyju ne more očitati. V Mussolini-

jevem kabinetu so graftarji prvega reda in morilci.

Sedanje razgaljenje italijanskega fašizma ni za nas nikakršno razkritje. Socialisti smo poznali fašizem za to kar je. Fašizem je bil naš sovražnik od prvega dne. S pomočjo kapitalističnih plačancev in z nacionalističnim ščuvanjem je razrušil delavske domove in tiskarne v Italiji ter pomoril nešteto naših sodrugov. Zasedel se je v unije in jih oslabil. Pobijal je socialistične poslance in enako brutalno je delal s komunisti. Kapitalističnemu svetu se je to dopadlo in zato jim je bil Mussolini ideal.

Ko je bila fašistična "revolucija" izvedena, smo rekli: Fašizem se ne bo dolgo vzdržal na krmilu. Prišel je na vlado, ker so nastale razmere zanj ugodne, toda bo padel in segnil v gnaju, katerega bo sam produciral.

Socialistični poslanec Giacomo Matteotti je nabiral material za razkritje lumparij fašistične vlade v parlamentu. Dobil je dokaze, da so visoki uradniki Mussolinijevega kabineta sprejemali podkupnine od tujih in domačih kapitalistov; da so vpropastili Banco Italiano Disconto, v kateri je imelo tisoče Italijanov svoje prihranke; da so prodajali državna podjetja privatnim kapitalistom za kar so prejeli visoke podkupnine. Omenjena banka, ki je propadla pred dvema leti, se je pozneje reorganizirala in postala bogata institucija — kar so ji omogočile vloge revnih ljudi, ker jih jim "bankrotna" banka ni "mogla" povrniti. Fašisti so imeli in imajo v nji vodilno besedo!

Giacomo Matteotti pa je izginil predno je mogel z dokazi, jasnimi kot dan, italijanskemu ljudstvu razgaliti lopove, ki ga vladajo kot njegovi varuhi in odrešeniki. Bil je napaden iz zasede, potegnjen v avtomobil in odveden.

V umor so zapleteni najvišji glavarji fašizma. Mislili so, da bodo s tem zločinom zakrili svoje druge zločine, toda so se zmotili, kajti Matteotti ni bil edini socialist v Italiji!

Vlada je uvedla najstrožjo cenzuro, ker se boji, da bi se njeni grehi prehitro izvedeli med maso. O umoru poslanca Matteottija krožijo razne vesti. Ene se glase, da so njegovo truplo našli vse razmesarjeno v jezeru Vico. Druge se glase, da je bilo preluknjano s kroglijami in obraz popačen, da bi ga ne mogli spoznati v slučaju najdbe. Iz drugih virov poročajo, da so morilci truplo vpepelili. Fakt je, da je bil Matteotti na brutalen način ugrabljen in umorjen in da so zločin planirale in izvedle najvišje osebnosti fašističnega generalnega štaba. Volpe, eden izmed aretiranih fašistov, je kakor se glasi neko poročilo iz Rima priznal umor in dejal, da je Matteotti umrl kot junak in se ni tresel, ko je videl, da je prišel v roke krvnikom. "Lahko me ubijete," jim je dejal, "ampak socialističnih idej ne morete ubiti v meni!" Ubili so ga, toda s tem

niso zabodli socializma, pač pa so ranili fašizem in ga približali nečastni smrti. Svoje simpatije italijanski zbornici in socialistični stranki so izrekle stranke levice v francoskem parlamentu, angleška delavska stranka in vse druge delavske in liberalne stranke po svetu.

Fašistične zvezde kapajo z Mussolinijevega neba v blato in v ječe. Nekatere so se srečno utrile v inozemstvo. Fašistične vrste razpadajo in njihova moralna moč je padla z viška na tla in se razpršila. Danes stoji fašizem nag pred javnostjo — skupina banditov, ki si drži vlado z banditskimi dejanji.

Italijanski fašizem se bo še skušal vzdržati v sedlu. Mussolini bo še vodil "železno politiko v interesu Italije", toda malo jih bo, ki mu bodo verjeli. Kakor hitro poneha fašistični teror, bo Mussolinijeva umetna večina v parlamentu zdrknula in črna srajca bo izgubila svojo veljavo. Iluzije tistega dela italijanskega ljudstva, ki je verjelo, da so fašisti odrešeniki Italije, so razblinjene. S padcem vere v fašiste so črnosrajčniki izgubili glavno zaslombo. Kapitalizem jih bo zapustil, kakor hitro ne bodo mogli izvrševati njegovih povelj.

Zavedno italijansko delavstvo je dokazalo, da ga teror ne more ukloniti. Bilo je začasno oslABLJENO, toda z borbo ni prenehalo ampak jo vodi naprej do zmage!

Krvava nedelja v Trbovljah.

V nedeljo 1. junija je imela trboveljska Orjuna slavnost razvitja svojega prapora, pri kateri je prišlo do spopadov med Orjunaši in komunisti. Posledica: sedem mrtvih in več ranjenih. Od Orjunašev so padli Stanko Žnidaršič, Žarko Boltavzar in France Šlajpah. Od rudarjev: Albin Fritz, Jakob Ocepek, Ivan Rozin in Franc Fakin. Štirinajst Orjunašev je bilo težko in lahko ranjenih. Izmed rudarjev so štirje težko ranjeni in obstreljena je bila tudi rudarjeva žena Helena Obacher, ki je prišla slučajno mimo, kakor poroča "Jutro", ki je glasilo Orjunašev.

Kaj je Orjuna? Organizacija, ki pravi da goji nacionalno idejo in edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Orjuna je imitacija italijanskega fašizma. Zagovarja načelo Pasičevega centralizma in je, kar se tiče Slovenije, v boju z avtonomisti, klerikalci in s socialističnim in komunističnim delavstvom. Za "obrambo domovine" je pripravljena dati "življenje in kri svojih članov in članic".

V spopadu je padla tudi bomba, in sodna komisija je po preiskavah izjavila, da so jo vrgli komunisti. Krivdo za izgrede vali na komuniste, ki so imeli isto nedeljo v Trbovljah shod z namenom, "da se ž njimi zbere kar naj-

več ljudi za atako" na Orjunaše, ki so paradirali po Trbovljah. Sodnijska komisija je po trditvi "Jutra" ugotovila, "da ni dala Orjuna nobenega povoda za incident" in da je "... z velikim samozatajevanjem prenašala provokacije komunistov, ki so bili ob cesti, kjer se je sprevod premikal, po načrtu razmeščen ter pripravljeni za napad."

"Jutro" in druga narodnjaška glasila povzdigujejo Orjuno in vane vso krivdo na komuniste. Klerikalni listi pišejo, da je Orjuna organizacija nasilja, in kot taka se je spopadla v Trbovljah s komunisti, ki tudi propagirajo nasilne akcije. Raditega nosijo za izgrede oboji odgovornost.

Trboveljska Orjuna šteje baje več sto članov. Ker je delavsko gibanje v Trbovljah zelo močno, dasi razdvojeno, je šla Orjuna še s toliko večjim veseljem proti njemu v boj. Na drugem mestu v tej izdaji je priobčen o trboveljski tragediji članek iz ljubljanskega "Socialista". Ljubljansko "Jutro", ki je orjunaško glasilo, torej pristransko, piše v izdaji z dne 3. junija o trboveljskih izgredih med drugim sledeče:

"Vabilu trboveljske Orjune so se odzvali bratje in sestre iz vse Slovenije. Tudi iz Zagreba jih je prišla lepa četa, tako da se je zbralo v Trbovljah v nedeljo zjutraj 700 do 800 Orjunašev in Orjunašic. Pred kolodvorom so se formirali v sprevod, ki se je podal nato z ljubljansko vojaško godbo na čelu proti Trbovljam. Za godbo je korakalo 8 zastavonoš s prapori, nato oblastno načelstvo Orjune z inž. Kranjcem na čelu, zagrebška četa, dve močni četi iz Slovenije v uniformah in naposled več sto nacionalistov v civilnih oblekah. Domačini so sprevod večinoma simpatično pozdravljali. Z mnogih hiš so visele zastave. Dekleta in žene so obsipale Orjunaše s cvetjem. Komunistov ni bilo videti nikjer, vsaj izzivali niso. Pojavljalo se je že upanje, da so se spametovali in da bo potekla slavnost mirno.

Tako je prispel sprevod med prepevanjem in med sviranjem godbe skozi Vode do delavskega doma. Tam je bila zbrana večja gruča komunistov, med njimi tudi par žensk. Kakor se je ugotovilo kasneje, so bili baš prišli s komunističnega protestnega shoda, kjer je govornik iz Ljubljane hujskal proti Orjuni. Vendar pa so bili komunisti na videz popolnoma mirni. Molče so pustili, da je šla mimo njih godba, ki je ravno začela svirati koračnico.

Ko pa so prišli do komunistične skupine praporščaki in za njimi orjunaški voditelji, so jih začeli komunisti obsipavati s psovkami in žaljivkami: "Pfu Orjuna," "Abzug," "Doli Orjuna," "Živela republika" itd. Par izmed njih se je zakadilo proti prapoščakom in jim hotelo iztrgati zastave. Iz srede komunistične gruče je padlo hitro zaporedoma več revolverskih strelcev, nastala je zmešnjava, ki se je spremenila skoro v paniko, ko sta prileteli iz komunističnih vrst zaporedoma dve ročni granati in eksplozirali s strašnim pokom. Orjunaši so se branili in streljali nazaj. Razvila se je prava bitka, ki je trajala dve, tri minute. Orjunaši so potisnili komuniste v Delavski dom, ki ga je nato obkolila žandarmerija, ki je bila med tem dospela.

Posledice so bile strahovite. Trije najodličnejši Orjunaši, oblastni tajnik France Šlajpah, oblastni na-

čelnik Stanko Žnidaršič in njegov namestnik, glavar Orjune Šiška, Žarko Boltavzar, so obležali smrtno zadeti na tleh. Zadnja dva sta izdihnila v par minutah, Boltavzarju so na njegovo prošnjo prinesli še orjunaško zastavo, ki jo je krčevito pritisnil na usta in izdihnil. Šlajpaha so prepeljali na kolodvor, ker so upali, da ga bo mogoče spraviti še v Ljubljano. Na kolodvoru je umrl.

Več Orjunašev je bilo več ali manj težko ranjenih.

Tudi med komunisti je od njih samih zakriviljena borba zahtevala svoje žrtve. Štirje med njimi so plačali svoje sovraštvo z življenjem, nekateri drugi s težkimi poškodbami.

Orjunaši so odnesli ranjence v bližnjo hišo, od tam pa kasneje na kolodvor in nato z vlaki deloma v ljubljansko, deloma v celjsko bolnico. Na kolodvor so prinesli tudi trupli Žnidaršiča in Boltavzarja. Komunistične žrtve so odnesli v trboveljsko mrtvašnico, ranjence v rudarsko bolnico.

Ko je bila nuđena ranjencem prva pomoč, so Orjunaši nadaljevali sprevod v Trbovlje, kjer se je izvršilo razvitje prapora, seveda na tiho in brez zunanjih svečanosti. Tembolj iskrena pa je bila prisega vse ogromne množice, da ostanejo po vzgledu ravnokar padlih voditeljev do zadnje kaplje krvi zvesti svetim jugoslovanskim ideji.

Popoldne v Trbovljah ni prišlo do novih spopadov. Iz Celja je prišel oddelek vojaštva v pomoč žandarmeriji. Na lice mesta je došel tudi veliki župan Šporn iz Ljubljane. Komunistični delavski dom je razjarjena množica deloma opustošila. Dom je začel pri tem gorjeti, vendar pa so ogenj kmalu pogasili. Žandarmerija je aretirala 18 komunistov, pri katerih so pri vseh našli orožje."

"Avtonomist", ki je glasilo slovenskih avtonomistov in propagira jugoslovansko federativno republiko, vali krivdo za izgrede v Trbovljah na vladno, ker je dovolila Orjunašem nositi orožje in ker je Orjuna pravzaprav vladna agencija za boj proti federalistom in za boj proti opoziciji sploh. O Orjuni piše:

"Kdo in kaj je "organizacija jugoslovanskih nacionalistov", ali kakor se imenuje po začetnih zlogih "Or-ju-na"? Ta organizacija, ki ji pripadajo predvsem mladi ljudje, hoče širiti med južnimi Slovani misel, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en sam narod, da moramo dosledno temu nauku živeti v eni državi, ki bodi centralistično urejena, baš zato, ker smo en narod, ena država. Vsa ta ideologija je v popolnem skladu s programom "Jugoslovenske demokratske stranke." Temeljna misel te ideologije sama na sebi ni nič hudega, kajti vsak človek naj zastopa nauk, kakršnega hoče! In če bi se "Orjuna" borila za svoj ideal, kakor se bore vsi drugi ljudje, bi bila stvar v popolnem redu . . .

Svoj članek zaključuje "Avtonomist" z apelom na delavce in kmete sledeče:

"Nesrečne žrtve vladne zahrbtnosti mi iskreno obžalujemo. Vse naše žalovanje pa nič ne pomaga, kajti kar je, to je. Danes prihaja jok prepozno. Svetujemo pa slovenskim kmetom in delavcem sledeče: "Ne posnemajte v slučaju izzivanj človeško sicer razumljivega, toda politično skrajno nepremišljenega čina nesrečnih rudarjev, kajti to je ravno voda na vladni mlin! To ravno vlada hoče, da doseže svoje namene! Ne dajte se preslepiti od raznih izzivanj, ki

jih vlada sama meče in seje med vas in jih bo še sejala, ampak ostanite mirni in ne nasledajte belgrajskim zahrbtnikom! Ne rabite orožja, ne koljite se, ampak z mirno in trdno odločnostjo čakajte dneva, ko bodo zopet odločevale vaše volilne kroglice! Na tisti dan pa se vzdignite vsi kot en mož po celi Sloveniji in glasujte proti taki vladi, glasujte za republiko in za zvezno državo."

"Tak bodi vaš odgovor, ki je edino dostojen in vreden zrelih mož. Iz strasti se rode polomije, iz razumnega miru pa zmage."

Neglede, kaj je izrekla sodnijska komisija, fakt je, da so bili Orjunaši oboroženi, torej pripravljeni za napad. In dejstvo je, da so se organizirali z namenom izvrševati nasilna dejanja proti elementom, s katerimi ne soglašajo ali jih smatrajo za nevarne državi.

Delavski dom v Trbovljah so Orjunaši in drugi nacionalisti deloma opustošili in ga zažgali, toda požar so kmalu pogasili.

Ubite Orjunaše so pokopali z velikimi slovesnostmi ob prisostvovanju vojaštva, narodnih organizacij, Sokola, civilnih oblasti, narodne inteligence itd. Svoje žrtve so slavili kot junake, ki so padli za svete narodne ideje.

Proti komunistom so se takoj pričeli progoni, ki so se razširili tudi na druge kraje Slovenije. Izdane so bile izjemne naredbе, naperjene proti vsemu delavskemu gibanju, kakor je navada po takih izgredivih. Neko poročilo v ameriških listih se je glasilo, da je bil po teh izgredivih razpuščen tudi ljubljanski mestni svet radi svojih simpatij do komunistov, oziroma, ker ni hotel sprejeti resolucijo narodnjakov, s katero bi obsodil komuniste kot krivce za krvavo nedeljo v Trbovljah.

***

Tako kmalu!

Kaj je to kar se dogaja signorju Mussoliniju tam v Italiji? Ali ima res vsaka stvar svoje meje? Kaj bodo rekli sedaj njegovi nespametni ameriški oboževalci?

Proglášeno je bilo, da je Mussolini odrešnik Italije in da so njegovi sledbeniki idealisti, ki so se strnili skupaj z namenom obvarovati Italijo pred nekakšno grozno usodo!

Resnica se vselej izve, prej ali pozneje, navadno ne tako hitro kakor v tem slučaju. Ni bilo res — ni moglo biti res — da je večina Italijanov morilskega kova. Namen fašistov je bil prepričati rešitev Italije. Njihovo gibanje je temeljilo na nasiljih in krivicah — in reakcija proti njim je morala priti.

("Milwaukee Leader".)

***

Zakoni kapitalistične družbe so: "Delaj ali pogini!" toda za nekaj ljudi se čitajo ti zakoni: "Lastuj in uživaj." Ti ljudje so seveda izjema. Velikansko večino ameriškega ljudstva zadene prva razlaga.

SEMINTJA.

Napačno zanimanje. — Čuden način za odpravo živinske kuge. — Justica v Californiji. — Vojna proti blaznosti. — Premalo pametnih ljudi. — Doraščanje človeka.

Radi eksplozije na drednautu Mississippi, ki je zahtevala osemindeset človeških življenj, so mornarji v San Pedru razdejali urad sindikalistične organizacije I. W. W., dasi njenih članov niso dolžili krivde za eksplozijo. Eden mornarjev je čul, da bodo člani I. W. W. pognali mrtvašnico z ubitimi pomorščaki v zrak, pa je organiziral svoje tovariše za naval. Patriotična California je vesela takih mornarjev, toda pri tem se je pozabila zanimati, kdo je kriv, da je bilo 48 živih mornarjev pognanih v zrak.

***

Grove L. Fink, zvezni distriktni pravdnik, ki ima svoj urad v San Franciscu, je obdolžil člane I. W. W., da širijo živinsko kugo, ki razsaja po zapadnih državah. Izdal je ukaz, da naj se polovi vse člane I. W. W. v Californiji, Oregonu, Washingtonu, Nevadi in Arizoni. Ko jih polove, bo kuga na gobcih in parkljih goveje živine v omenjenih državah ponchala, če se Fink ne moti.

***

I. W. W. je v Californiji nelegalna organizacija in oblasti preganjajo njene člane na podlagi antisindikalističnega zakona. V californijskih ječah se nahaja mnogo agitatorjev I. W. W., ker je navada, da so resnični zločinci na prostem, borci za pravico pa mnogokrat v ječah. E. V. Debs je poslal socialističnemu in delavskemu časopisju članek, v katerem poziva ameriško delavstvo, naj se zavzame za svoje razredne tovariše, ki jih je vrgla kapitalistična justica v ječe. Najboljša pot za osvoboditev razrednih jetnikov je, da se delavstvo v Californiji in drugod po Zedinjenih državah oklene socialistične stranke in pošlje njene predstavnike v zakonodajo.

***

Dr. Llewellys Barker, profesor na medicinski kliniki John Hopkinsove univerze, je v predavanju pred Psychiatric Association svaril publiko pred nevarnostjo duševnih bolezni, ki prodirajo med ameriško ljudstvo. Omenjal je Loeba in Leopolda, ki sta umorila sinčka nekega milijonarja iz radovednosti kako se človek počuti ko izvrši umor, in dejal, da se taki naklepi porajajo le v bolnih možganih, ki jih je v Ameriki, kakor trdi dr. Barker, jako veliko. V tisočerihih ljudeh roje blazne misli, dasi niso šteti med slaboumne. Delajo neklepe za umore

in rope, in vse njihovo početje je abnormalno. Publika pa je brezbrizna za to nevarnost, ker jo ne pozna in ne razume. Barker kliče ne samo oblasti in društva zdravnikov, ampak tudi publiko na vojno proti širjenju blaznosti v Zedinjenih državah.

***

Blaznih ljudi izven blaznic je v resnici veliko. Velika mesta so napolnjena z njimi in ako čitate dnevnik, boste našli v njih obširne opise dejanj, ki so jih izvršili duševno abnormalni ljudje. Toda družba jih ne smatra za blazne in niso blazni v navadnem pomenu besede. Barker priporoča reformiranje šolstva, reformiranje načinov življenja in pametnejše izbiranje priseljencev. Tudi zakon bi bilo treba reformirati.

***

Priznal je, dasiravno ne direktno, da je današnja družba abnormalna in bi jo bilo treba reformirati. Ako je današnja družba nespametno urejena, je to znak, da bi jo bilo treba preustrojiti kot celoto. Družba kakršna je ima v sebi vzroke za socialne bolezni. Če jih hočemo odpraviti, moramo odpraviti sedanjo družabno uredbo in jo nadomestiti s pametno. Ampak to je naloga, ki zahteva veliko pametnih ljudi, teh pa še ni dovolj. Zato je na svetu toliko kaosa, toliko blaznega vrvenja. Človeški rod je še mlad in še ni prišel "k pameti". Počasi spoznava svoje hibe in se izpopolnjuje. Človeštvo kot celota gre naprej. V tej celoti so narodi, plemena in rodovi. Eni napredujejo, drugi stoje, tretji se pogrezajo v degeneracijo. Zmerom pa je bilo tako, da tisti ki napredujejo nosijo bakljo in svet jim sledi.

***

Kri v Trbovljah.

(Sledeči članek ponatiskujemo iz ljubljanskega "Socialista" z dne 6. junija. Drugi članek o trboveljski tragediji prinašamo na drugem mestu v tej izdaji.)

Moritev, ki se je zgodila v nedeljo dne 1. junija v Trbovljah, je dogodek, ki ga bo beležila naša domača zgodovina med najžalostnejše dogodke. Frazerška žurnalistika primerja trboveljsko bratsko morijo s pobojem leta 1908, kjer sta padla pod streli avstrijskega terorja Lunder in Adamič v Ljubljani in pa s tragedijo na Zaloški cesti, kjer so padle številne žrtve ob priliki železničarskega štrajka, ki so se borili za svoj kruh, vsled brezglavega terorizma takratne vladajoče gospode. Ako se torej primerja trboveljska nezgoda s takratnimi brutalnimi nasilstvi, je ta primera le hinavsko obeležje, ki naj bi javnosti prikriilo pravo lice trboveljskega pokola.

Preden razmotrivamo o tragediji dalje, si dovoljujemo v naslednjem objaviti poročilo, ki smo ga prejeli iz Trbovelj, ne da bi hoteli prejudicirati preiskavo, ki je v teku. Poročilo nam podaja sliko razvoja, kakor ga promatrajo v Trbovljah.

Orjunaši so prišli v Trbovlje dobro oboroženi in so že med potjo streljali v zrak. Pri apnenicah, še da-

leč pred krajem glavnega spopada, je odgovorilo nekaj delavcev visoko s hriba na klice "Živio Orjuna", z vzklikom "Doli Orjuna", na kar so odgovorili Orjunaši s streli, a so merili očitno v zrak.

Ko so prišli v neposredno bližino socialističnega Delavskega doma in Rudarskega doma neodvisnih, so zašli med gostejše skupine delavstva. Klici so se ponavljali tudi tukaj in pred kinom Počivavšek je množica odgovarjala s protiklici.

Naenkrat je prišlo pri zastavah do meteža. Eden izmed voditeljev Orjune je dal povelje "Mirno!" in oddal strel, — očitvidci menijo, da v zrak.

Nato je nastalo splošno streljanje, v katerem je padlo več sto strelcev. Vmes so se pa čule tudi močne detonacije. To je trajalo kake tri minute.

Ko se je odigral prvi korak tragedije, je bila Orjuna razpršena.

Poveljniki so kmalu zopet spravili Orjuno v red. Enako so se tudi rudarji razpršili, del njih pa je ostal na mestu.

V tem je oddala žandarmerija salvo, ki je gledalce končno razpršila na vse strani.

Orjunaši so po tem dogodku lovili posamezne rudarje in jih pet odvedli v Trbovlje kot talce.

Med potjo so streljali v okna, kjer je kdo gledal skozi okno.

Med ustreljenimi rudarji je starček, ki je sedel pred hišo na klopi, ter jedel, nič slabega sluteč, kos kruha, ki ga je imel še mrtev v ustih. Drugi 60 letni starček je bil tudi gledalec, ki se ni nikdar brigal za politiko. Da je med mrtvimi tudi šestletni otrok, je tudi znano.

La eden od navzočih je bil ustreljen med bojem, peti pa, kakor navajamo spodaj, je bil — umorjen!

Rudarski dom je prišlo pozneje zažigat šest mož iz Trbovelj. Eden, v civilni obleki, je razklal s sekiro vrata, drugi so streljali proti oknom okrog stoječih hiš, da bi jih ne mogel pri tem nihče opazovati. V domu ni bilo nikogar.

Rudarja Fakiña iz Zagorja so imeli pri razvitju zastave povezanega ter so ga ves čas suvali in se norčevali iz njega. Pravijo, da so to storili zato, ker je bil med tistimi, ki so se hoteli polastiti orjunskih zastav. Neka govornica je rekla, da zasluži, da bi se z njega pri živem telesu jermena rezalo.

V pol ure oddaljeni kamnolom sta ga gnala dva Orjunaša. Tam sta ga ustrelila v glavo ter odšla. V Trbovljah se imenujejo celo njihova imena. To so jako slabe klevete!

Taka je slika, kakršno vidijo pred seboj Trbovlje, in ni čudno, če je zapustil tak nastop silen vtisk.

Pri pogrebu padlih žrtev v Trbovljah je bilo navzočih okoli 8000 ljudi, ki so spremljali žrtve poboja do pokopališčnih vrat. Na pokopališče udeleženci pogreba, razen sorodnikov, niso smeli.

Temu poročilu dodajemo, da oboroževanje delavstva ne odobravamo ter obžalujemo, da delavstvo ni šlo s prezirom preko vsakršnega izzivanja.

Neverjetno časopisno hujskanje pred pohodom v Trbovlje je razvnelo strasti in sovraštvo, tako, da se je delavstvo kljub svarilu zbiralo ob poti v Trbovlje.

Še grše pa je pisanje demokratskih listov sedaj po tragediji. Demokratska lista "Jutro" in "Slovenski Narod" naravnost na nesramen način in iz zgolj političnih motivov onečaščajo spomin žrtev. Vso tragedijo,

ki sta jo pospešila s hujskanjem proti delavstvu, proti ljubljanski občini pa skušata sedaj izrabiti za politično intrigo, kličeta policijo in vlado na pomoč ne proti krivcem, ne proti nasilstvu, ne apelirata na moralni čut javnosti, ne proti terorju, ne izraža pijetete do žrtev, ampak umori v Trbovljah naj tem ljudem služijo za politični smoter, ki ga hočejo doseči z obrekovanjem. V Ljubljani so bili dolžni pijeteto pač do žrtev, zlorablja pa to priliko tako, kakor je ne bi izrabljali z intrigantstvom najbolj kriminalni tipi. Strast, slast nad dogodkom, nad katerim se vsa javnost zgraža, izrablja ta klika v malenkostne zlobne intrige — in to naj bo pieteta, sočutje!

V Trbovlje so poslali posebno preiskovalno komisijo, v kateri so tudi zastopniki iz Belgrada. Dolžnost te preiskovalne komisije pa je, da preišče zadevo objektivno ter da ugotovi, v čem je glavna krivda, da se je tragedija izvršila.

Najodločneje pa moramo naglašati, da mora država razorožiti Orjuno in delavce, razorožiti vse mlade ljudi in one, ki ne vedo, kakšen namen ima orožje. Ni v našem interesu to, mi se krvi in trpljenja ne bojimo, tudi boj nas ni strah, toda zločinskega prelivanja krvi ne odobravamo. V prvi vrsti v interesu buržuazije je, da varuje svojo avtoriteto, ne v našem; zakaj mi jo bomo znali varovati, kadar bo treba tudi primerno. In kdor danes kriči, da je ta država v nevarnosti, da je delavstvo oni element, ki hoče razbiti edinstvo države, ta — laže.

To si naj zapomnijo vsi tisti, ki so pravi krivci trboveljske tragedije; nehalo naj hliniti pieteto do žrtev, s katero žalijo čut vsakega poštenega in srčno inteligentnega človeka.

Kri, ki si tekla v Trbovljah, bodi kričeč opomin!

Neodkritosrčni zagovorniki enotne fronte.

Da je vpitje takozvanih komunističnih elementov po "enotni fronti" hinavsko, dokazuje tudi njihovo blatenje delavske vlade v Angliji in angleške delavske stranke.

MacDonald se nahaja v izredno težki poziciji. Z junaškimi naporji si prizadeva vršiti svojo službo v ponos zavednemu svetovnemu delavstvu. Ti njegovi naporji bodo morda v bodočih letih ohranili življenje milijonov ljudi in preprečili nepopisno mizerijo in trpljenje. Nikakor mu ni mogoče z vsakim njegovim dejanjem zadovoljiti vse in vsakega izmed nas, toda kljub temu zasluži pomoč in simpatijo vsakega delavca in delavke, ki zna misliti z svojo glavo. Edino zakrknjenci in nemisleči ljudje ga bodo napadali iz delavskih vrst.

("Illinois Miner").

Čemu vedno povdarjati geslo "ljudstvo naj vlada!" Kdo je sploh kriv, ako ne ljudstvo samo, da imamo v današnji družbi vlado privilegiranih slojev nad širokimi masami ljudstva. Kadar bo to ljudstvo zrelo za vlado nad samim seboj, jo bo imelo. Kapitalizem bi bil brez moči, ako bi ga ne podpirale mase nezavednega ljudstva in zato je namen socialistične propagande pridobiti te mase za socializem. Šele kadar naučimo večino ljudstva socialistično misliti, bo zmagalo načelo "ljudstvo naj vlada!"

Šentpavelska konvencija.

Minnesotska farmarska-delavska stranka je na konferenci z zastopniki raznih delavskih in farmarskih skupin meseca decembra prošlo leto sklenila sklicati konvencijo za ustanovitev narodne farmarske-delavske stranke, na katero je povabila vse radikalne in progresivne organizacije. Ta konvencija bi se imela vršiti meseca maja, toda je bila pozneje odložena do dne 17. junija.

Pripravljalni odbor je ves čas računal na pomoč senatorja La Folletta in vse farmarske in progresivne delavske skupine so delovale za njegovo nominiranje do časa, ko je prišel z izjavo, da ne mara nominacije od konvencije, na kateri bodo zastopani tudi komunisti. Dokler so se zanašali, da bo on kandidat na listi stranke ki se je imela ustanoviti v St. Paulu, so ga slavili in poveličevali njegovo bojevitost. Celo komunisti so izdali dolgo encikliko, s katero so se izrekli za La Folletta. Ko je La Follette odklonil pomoč šentpavelske konvencije, so ga proglasili za buržvanega političarja in za kapitalističnega služabnika. Če pa bi nominacijo sprejel, bi bilo vse v redu in bi ga poveličevali naprej kot enega največjih borcev za svobodo v tej "svobodni" deželi.

William Mahoney, načelnik minnesotske delegacije, je otvoril konvencijo. Chas. Taylor iz Montane je bil izvoljen za stalnega predsednika konvencije. Udeležilo se je je okoli 500 delegatov, med njimi nad sto iz Minnesote. Glasovi so bili razdeljeni po državah na podlagi števila glasov, ki so jih dobili progresivni kandidati pri kongresnih volitvah l. 1922. Minnesota je imela na konvenciji 77 glasov, New York 72, Pennsylvania 71, Wisconsin 43, Iowa 63, California 23 itd. Tako se je dogodilo, da so socialistične glasove v New Yorku, Californiji itd. zastopali delegatje od W. P., ki store kolikor največ morejo v boju proti socialistični stranki. Svojih glasov niso mogli zastopati, ker nimajo nikjer dovolj moči poseči v volilne boje s svojimi kandidati. Samoobsebi je umevno, da 72 newyorških glasov na šentpavelski konvenciji ni reprezentiralo socialističnih volilcev, kajti socialistična stranka ni bila zastopana v St. Paulu. Delegacija razun minnesotske torej ni bila bazirana na svoji lastni moči, ampak je reprezentirala volilce, ki sploh niso poslali zastopnikov.

Ako bi La Follette ne nastopil proti sklicateljem šentpavelske konvencije in jih grajal ker so povabili komuniste, bi bila udeležba večja, ker bi poslale svoje zastopnike takozvane progresivne farmarske organizacije in morda tudi nekatere unije. Tako pa so jo takoj prvi dan dobili v roke pristaši in simpatičarji Workers' Party in jo vodili do konca z istim rezultatom, kakor so okupirali in vodili konvencijo nacio-

nalne farmarske-delavske stranke meseca julija prošlo leto v Chicagi.

Sedaj ima Workers' Party poleg omenjenega še dva imena: federativna farmarska delavska stranka in farmarska delavska stranka.

Izmed unij je bila zastopana v St. Paulu samo Amalgamated Clothing Workers, toda njeni delegatje so bili le opazovalci, kakor na konvenciji 4. julija l. 1923 v Chicagi. Zastopane pa so bile razne lokalne unije, v katerih prevladuje komunistični vpliv. Navzoča sta bila tudi dva Slovenca kot zastopnika podpornih društev, eden iz Wisconsinina in drugi iz W. Va. Hrvatov, ki so zastopali društva, je bilo na konvenciji menda osem. Razun teh se je je udeležilo več Čehov, Litvincev, Italijanov itd. Vsi ti so glasovali kakor jim je nalagal štab W. P.

Vsaka farmarska ali delavska organizacija, ki ima 25 ali več članov, je smela poslati delegata v St. Paul. Ta odredba je pripomogla komunistom poslati v St. Paul toliko delegatov kolikor so jih zmogli.

Kapitalistično časopisje je tej konvenciji posvetilo precej pozornosti kakor jo je tudi čikaški konvenciji prošlo leto. Pisalo je o grozečih razdorih in pretečem razbitju konvencije, toda ničesar takega se ni pripetilo. Male farmarske skupinice, kolikor se jih je udeležilo konvencije, so ali odstopile, ali pa so pod vplivom W. P. Minnesotska farmarska-delavska stranka najbrž ne bo del nove stranke, ker ji nasprotujejo farmerji, senatorja Magnus Johnson in Henrick Shipstead ter mnogi unijski voditelji v St. Paulu in Minneapolisu. Nobeden imenovanih senatorjev se ni hotel udeležiti konvencije.

Zanimivo je, da so komunistični voditelji bili pripravljani v platformi popuščati na ljubo konservativnemu elementu, četudi je bil na konvenciji maloštevilen. Njihova taktika je bila kompromisna, kar so sami naglašali, ker žele, da se novi stranki pridružijo vsi tisti, ki so sili starih strank in se žele orientirati v novi.

Konvencija ni mogla nominirati La Folletta, kakor je prvotno nameravala, ker so zastopniki wisconsinskega senatorja vodilnim krogom šentpavelskega zbora naznanili, da La Follette nominacije ne bo sprejel. Farmerjem se to ni dopadlo, toda besedniki W. P. so jih potolažili, da je najboljša, ako konvencija provizorično nominira svojega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Ako se bo na konvenciji Konference za progresivno politično akcijo ustanovila nova stranka, ki bo nominirala La Folletta ali kakšnega drugega progresivca, in ako bo sprejela tak program kakor ga je osvojila šentpavelska konvencija, tedaj bo farmarska-delavska stranka umaknila svoje kandidate in osvojila clevelandske. To pa ni bilo po volji komunistom, nakar so jih voditelji potolažili, da clevelandska konvencija skorogotovo ne bo sprejela šentpavelske kombinacije v svoj

krog in radi tega bodo šli njeni kandidatje na glasovnico, ako in kjer bo mogoče dobiti dovolj podpisov za nominiranje.

Za predsedniškega kandidata je bil nominiran Duncan MacDonald iz Springfielda, Ill., za podpredsednika pa William Bouck iz Washingtona, oba simpatičarja W. P.

W. P. je imela na konvenciji vse svoje vodilne članke kot delegate. Opozicija proti njim je bila šibka in brez pravega vodstva.

Tako je Workers' Party prijadrala v krog "reformističnih" skupin in v volilnem boju bo trdila, da je revolucija z glasovnico mogoča. Vsekakor pomeni ta taktika, da se je izvršila v njenih vrstah velika "revolucija", o kateri je težko reči, dali ji bo več škodovala kakor koristila. Na čikaški konvenciji je obogatela za eno ime in v St. Paulu za drugo. V obeh slučajih je izgubila nekaj radikalnih pristašev in dobila mesto teh nove v oportunistih.

Konvencija meseca julija 1923 v Chicagi je imela za posledico razbitje Fitzpatrickove-Buckove farmarske delavske stranke. Mnogi se boje, da bo imela šentpavelska konvencija za minnesotsko farmarsko-delavsko stranko enake posledice, kajti notranji boj je že v teku.

Čemu zavajati čitatelje!

Brezposelnost, na nesrečo delavcev, se večja. Illinois priznava, da ima v svojih mejah večje število brezposelnih kot pa jih je bilo v začetku jeseni l. 1922.

Babson svetuje svojim klijentom, naj gledajo faktom v obraz mesto da jih zanikavajo.

Arthur Brisbane pravi — z velikimi črkami — "če hočete biti brez dela, glasujte za demokrate." Ko je to zapisal, je agitiral za republikansko stranko.

Brezposelnost smo imeli pod republikansko in pod demokratsko administracijo. Stagnacija l. 1873 je prišla, ko so republikanci bili na vladi. Depresija l. 1893 se je začela pod demokratsko administracijo in se nadaljevala pod republikansko vlado, dokler ni so republikanci zapletli te dežele v nepotrebno vojno s Španijo za Filipinsko otočje, ki je požvela trgovino in industrijo ter končala brezposelnost. Težki časi l. 1907 so se pričeli ko so bili republikanci v beli hiši. Brezposelnost l. 1914 je prišla ko so demokrate upravljali Zedinjene države. Ravno tako tista, ki je prišla l. 1920 in se je nadaljevala pod republikansko administracijo. Sedanja depresija je prišla pod republikansko vlado.

Mar Brisbane ne ve teh reči? Če jih ve, čemu priporoča čitateljem Hearstovih listov, za katere piše, naj glasujejo za demokrate, če hočejo biti brez dela in jim s tem daje migljaj, naj glasujejo za republikance, če se hočejo obvarovati brezposelnosti?

Republikanska in demokratska stranka ne stori ničesar za brezposelne. To je problem, s katerim se republikanski in demokratski političarji igrajo in se delajo, kakor da skušajo brezposelnim delavcem v resnici pomagati, toda v resnici jih varajo.

("Milwaukee Leader".)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

J. S. Z. ter agitacija med hrvatskim in srbskim delavstvom.

DANE BRKLJAČIĆ.

Peti redni zbor Jugoslovanske Socialistične Zveze je blizu. Delegatje bodo napravili pregled dela od zadnjega zbora in pri tem študirali, kakšna pota treba zavzeti, da se naš pokret pojača in da pridobimo maso našega delavstva za socialistično stvar.

J. S. Z. bo po mojem mnenju morala na svojem bodočem zboru razpravljati, kako zanesti agitacijo v velikem obsegu za socializem med delavstvom hrvatske in srbske narodnosti v Ameriki.

Razni agentje in nepoznavalci revolucionarnega gibanja so zbegali naše delavstvo (Hrvate in Srbe) in sedaj so pričeli ruvariti tudi med Slovenci. Ni jim za konstruktivno delo, niti za vzgojevanje delavstva. Njihov boj je naperjen proti socialističnemu gibanju in njihov ščit je Rusija. Samo da govore o Rusiji in jo hvalijo, pa so "revolucionarni" in s tem si laste pravico sejati neslogo in povečavati konfuzijo. Delavstvo mora vedeti resnico. Poučevati se ga mora v duhu socializma, ne pa ga napajati s frazami, ki ne prinesejo nikakega dobrega rezultata. J. S. Z. je konstruktivna sila v našem delavskem gibanju. Ona delavstvo vzgaja za socializem. Ona ga navaja, da se uči misliti, ne pa da slepo sledi generalom. Ona ne ustvarja bogov, ampak organizacijo mislečih ljudi.

Pričakujem, da bo peta redna konvencija J. S. Z. uspešna. Priporočam ji, da stori kolikor največ more, da se zanese socialistična agitacija v velikem obsegu tudi med hrvatske in srbske delavce, med katerimi je polje za našo propagando ugodno.

Živelo složno in praktično delo naše J. S. Z.!

(Detroit, Mich.)

Konferenca članstva socialistične stranke v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 29. junija ob 2:30 popoldne se bo vršila v dvorani št. 5, Douglas Auditorium, So. Kedzie in Ogden Aves., splošna konferenca članstva socialistične stranke v Chicagi, na kateri bomo razpravljali o konvenciji soc. stranke, ki prične dne 6. julija, in o konvenciji C. P. P. A., ki se bo vršila dne 4. julija v Clevelandu. Na tej diskuziji bomo dali navodila svojim delegatom, katerih imena so bila priobčena v Proletarcu prošli teden. Diskuzijo bosta otvorila sodruga Wm. A. Cunnea in W. R. Snow. Sodruga Cunnea zastopa stališče, da se mora socialistična stranka združiti z unijskim gibanjem v skupni stranki in delovati v tej smeri na konferenci dne 4. julija, medtem ko sodruga Snow zagovarja stališče, da unije večinoma za tako skupno stranko še niso pripravljene, zato je za socialistično stranko najboljšje, da deluje samostojno kot v prejšnosti, dokler se razmere v unijskem gibanju ne izpremenijo nam v prilog. Na članstvo J. S. Z. v Chicagi apeliramo, naj se te konference polnoštevilno udeleže. — *Publicijski odsek kluba št. 1.*

F. Zajec in J. W. Sharts bosta govorila na shodu dne 11. julija v Clevelandu.

CLEVELAND, OHIO. — Ob priliki petega rednega zbora JSZ. priredi klub št. 27 v Slovenskem narodnem domu dne 11. julija velik shod, na katerem bodo govorili Frank Zajec, urednik "Proletarca", Joseph W. Sharts, urednik tednika "Miami Valley Socialist" in socialistični kandidat za gubernerja v Ohio ter drugi. Sodruga Sharts je bil Debsov zagovornik na znanem clevelandski obravnavi, ki je Debsa pognala v zapor radi njegovega mnenja o vojni. Sharts je bil koncem maja to leto tudi zagovornik škofa Browna pred tribunalom protestantske episkopalne cerkve, ki ga je obtožila "bogotajstva" in "krivoverstva" radi njegovih reformističnih spisov.

To bo eden glavnih kampanjskih shodov med jugoslovanskim delavstvom v Clevelandu to leto in pričakujemo velike udeležbe. Agitacija zanj je v teku.

—J. K.

Iz Clintona, Ind.

Shod in veselica na prostem, ki smo jo imeli dne 15. maja, je kljub slabim delavskim razmeram tudi gmotno dobro izpadla. Govor sodruga Chas. Pogorelea, ki smo ga povabili na to priredbo, je vplival, da je klub pridobil precej novih članov. Te opozarjam, naj se udeležite klubove seje, ki se vrši v nedeljo 29. avgusta pri sodrugu John Ivancu na Anderson Streetu. Apeliram na vse, da se te seje polnoštevilno udeležite. Sedaj, ko se socialistično gibanje v Indiani poživlja in postaja vsaki dan jačje, moramo tudi mi biti aktivnejši in sodelovati v borbi za novi družabni red. Naloge našega kluba niso majhne in delo, ki ga mora vršiti, zahteva mnogo članov in članic. Izvrševali jih bomo s skupnim in energičnim delom in le na ta način bo tudi naš klub zavzemal častno mesto v J. S. Z. in v socialističnem gibanju. — *Joseph Gračnar.*

Priredba kluba JSZ. na Universalu, Ind.

UNIVERSAL, IND. — Klub št. 238, JSZ., je na svoji redni seji sklenil prirediti dne 4. julija domačo zabavo oziroma piknik na izletniškem prostoru pri Vincent Verhovniku. Slovensko občinstvo iz te in okoliških naselbin vabimo, da pride na ta piknik v čim večjem številu.

Solidarnost zahteva, da se shajamo skupaj in se pogovorimo, kako čim uspešneje vršiti naše agitatorično delo. Ker pa tudi delavci potrebujejo razvedrila, je praktično, da prirejamo svoje zabave in jih izrabimo tudi za agitacijo.

Ob tej priliki naj omenim, da nas je obiskal sodruga Chas. Pogorelec, tajnik JSZ., ko je bil v tem okolišju na agitaciji. Tudi v naši naselbini je dosegel uspeh in tukajšnji rojaki so mu šli na roko, ker se zavedajo, da je mogoče žeti dobre rezultate le s skupnim delom.

Sodrugi in somišljeniki, skrbimo, da ne pride mlačnost v naše vrste! Agitirajmo za razširjenje našega glasila "Proletarca" in za pojačanje JSZ.

Na svidenje dne 4. julija!

V. Verhovnik, tajnik.

Drugi letni piknik soc. stranke v Chicagi bo dne 31. avgusta.

CHICAGO, ILL. — O pikniku, ki se je vršil pod avspicijo naše stranke v parku Riverview dne 15. junija, še ne moremo dati popolnega finančnega poročila. Kljub izredno slabemu vremenu — zjasnilo se je deloma šele popoldne, je bila udeležba prilično dobra, bila pa bi za več tisoč oseb večja, ako nam ne bi nagajal dež. Dohodki bodo pokrili izdatke in pričakujemo, da bo tudi nekaj dobička. Natančen račun bo sporočen klubom kakor hitro bo sestavljen.

Prihodnji naš piknik se vrši dne 31. avgusta (zadnje nedeljo v mesecu) v istem parku kot zadnji. Skrbeli bomo, da se ga udeleži na tisoče ljudi, kajti naša kampanja bo meseca avgusta v polnem zamahu. — W. R. Snow.

Novi odbor kluba št. 27 v Clevelandu.

CLEVELAND, O. — Na seji dne 15. junija je klub št. 27 izvolil za prihodnjo polovico leta sledeči odbor:

John Krebelj, tajnik; Frank Ludvik, blagajnik; August Komar, organizator; Louis Senabor, knjižničar. — Nadzorni odbor: L. Gorjup, J. Fatur, F. Yerina.

Delegatom petega rednega zbora JSZ. na znanje.

CLEVELAND, O. — Udeleženci petega rednega zbora JSZ., ki se prične dne 11. julija v Clevelandu, naj se glede stanovanj obrnejo na sledeči naslov: John Krebelj, 1265 E. 59th St., Cleveland, O. Ako še nimate stanovanja, mi pišite takoj ko boste čitali to znameniko, da bomo vedeli koliko sob preskrbeti. — John Krebelj, tajnik.

West Virginia v akciji.

Sodruginja White, tajnica soc. stranke, je poslala v objavo strankinemu tisku sledečo pismo iz West Virginije:

"Druga sodruginja White:

Poslane listine, pristopne karte, članske knjižice itd., prejel.

Pisma dobivam iz vseh strani West Virginije razun iz petega distrikta, v katerem nimam nikakih naslovov ljudi, ki bi mi bili pri volji pomagati. Vsi so mi izrekli željo povrniti se v naše gibanje — razun enega.

Edini vzrok, da sem sprejel to delo je, ker hočem, da se naša stranka v tej državi poživlji. Vem, da je to nevhvaležno delo — delo brez vsake plače, ampak nekdo ga mora opravljati. Dokler bom tajnik, nameram obdržati stike z vsemi sodrugi v tej državi s katerimi bom delal za ojačanje socialistične stranke. Želim dobiti naslove vseh tistih oseb, ki so bile kdaj v naši stranki in so sedaj izven gibanja v okrajih Wayne, Hamlin, Williamson, Logan, Welch, Pinville, Princeton, Histon in Union. Apeliram na vse naše sodruge in somišljenike, da mi sporoče imena in naslove ljudi, ki so kdaj bili v naši stranki ali z njo simpatizirali, da stopim v stike z njimi in jih pridobim za stranko, ki je njihova stranka in vojuje njihove boje. Jaz sodelujem z vsemi in želim sodelovanja od vseh.

S sodružnim pozdravom, W. B. Mason, 908 Ridge-way Ave., Morgantown, W. Va."

Aktivnosti J. S. Z. v Indiani.

V nedeljo 15. junija je priredil klub št. 41 v Clintonu piknik, ki je dobro uspel. Ob tej priliki je povabil sod. Chas. Pogoreleca, ki je poročal o delu in agitaciji naše Zveze ter soc. stranke. Udeleženci so bili mirni in pazno sledili govorniku, kar se na piknikih ne dogaja vselej. Razpečalo se je precej socialistične literature in dobilo se je tudi nekaj naročnikov "Proletarcu". Sodrugi in sodruginje v Clintonu delajo za svojo stvar, kar je razvidno tudi iz raznih poročil, ki se objavljajo v Proletarcu. Delegatinja kluba št. 41 na petem rednem zboru bo sodruginja Christina Omahne, ki se nahaja sedaj na agitaciji za "Prosveto" in "Proletarca".

Dne 16. junija se je vršil sestanek sodrugov in somišljenikov na Universalu, Ind., na katerem je poročal sod. Pogorelec. Tudi ta sestanek je bil uspešen in klubu št. 238 je dal novih moči. Pozneje isti dan se je vršil sestanek članstva kluba št. 165 in somišljenikov na Blanfordu, Ind., na vrtu sodruginje Stifitar, ki je dobro uspel. V vseh treh naselbinah so naši člani aktivni in voljni kooperirati z agitacijo za J. S. Z.

"Proletarec" je s to agitacijo pridobil trideset naročnikov. V klub št. 41 v Clintonu je pristopilo deset novih članov.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

Charles Pogorelec, na agitaciji v Penna	46
Frances A. Tauchar, na agitaciji v Detroit, Mich.	30
Charles Pogorelec, na agitaciji v Ind.	30
Andrej Bogataj, Cleveland, O.	17
Christina Omahne, na agitaciji v Ill.	11
John Jereb, Canonsburg, Pa.	4
John Krebelj, Cleveland, O.	3
Joseph Tursich, Barberton, O.	2
Jernej Kokelj, Irwin, Pa.	3
Harry Stanich, Forest City, Pa.	1
Andy Bertl, Harwick, Pa.	1
Anton Kovačič, Coraopolis, Pa.	1
Frank Rataic, Forest City, Pa.	1
Anton Ocepek, Pittsburgh, Pa.	1
Anton Žagar, Sheboygan, Wis.	1

Listu v podporo.

XII. Izkaz.

WARREN, O. — Slov. soc. klub št. 243	\$10.00
CLINTON, IND. — Vesela družba pri s. Maze-lyu, \$3.50; Andy Cizej, \$2.00; po \$1.00: Andy Brizel, John Juvanc, Bartel Oblak, Anton Jarc (Denar izročil Chas. Pogorelec)	9.50
CHICAGO, ILL. — Neimenovan \$5.00; Charles Pogorelec, 40c; John Hujan, 25c	5.65
CLIFF MINE, PA. — Slov. soc. klub št. 242, \$2.00; po \$1.00: Anton Kovačič, Frank Bogataj; Ignatz Trlec, 50c	4.50
MOON RUN, PA. — Nabrano na seji dr. št. 88	
S. N. P. J.	3.82
Joseph Petek	1.00
FINLEYVILLE, PA. — Frank Pernishek	.50

Skupaj \$33.97

Prejšnji izkaz 268.70

Skupaj \$302.67

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec maj 1924

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne	Y. P. S. L.	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. org.	Y. P. S. L.	Konv. fond J. S. Z.
Illinois:									
Waukegan	4	1	..	8	1.55	....	....	..	.80
Springfield	6	..	..	..	2.50	....	....	..	.80
Carlville	..	..	..	..	..	..	..	..	1.00
Chicago št. 1	50	..	..	..	15.00	..	..	..	1.80
Virde	..	..	..	..	..	..	..	..	.80
Nokomis	12	6	..	..	5.70	10.13	8.10	..	..
Indiana:									
Clinton	16	..	..	..	4.80	..	..	..	.80
Blanford	24	..	..	..	7.90	..	..	..	2.60
Universal	15	..	..	..	5.40	7.50	6.90	..	..
Kansas:									
Arma	15	..	..	..	4.50	..	..	..	..
Mullberry	3	..	..	..	.90	2.25	1.80	..	.40
Kentucky:									
At large	3	..	..	..	.90	.37	.30	..	.30
Minnesota:									
Chisholm	..	..	..	6	..	..	..	1.50	.40
Michigan:									
Detroit	..	..	..	..	..	..	..	..	2.10
Ohio:									
Barberton	70	10	..	..	24.50	..	..	..	6.40
Cleveland	60	10	..	15	21.50	..	..	3.75	..
Glencoe	4	1	..	..	1.55	..	..	..	.50
At large	6	..	..	..	1.80	20.13	16.10	..	1.20
Pennsylvania:									
Sygan	48	..	..	..	14.10	..	..	..	4.70
Canonsburg	19	..	..	5	5.70	..	..	..	1.90
Herminie	11	4	..	..	4.70	..	..	..	1.50
Slovan	7	10	..	..	5.60	..	..	..	1.70
Harwick	9	..	..	..	2.70	..	..	..	.90
Avella	8	5	..	..	4.15	..	..	..	1.30
Homer City	..	..	..	..	..	..	..	..	1.30
Library	9	3	..	..	3.75	..	..	..	1.20
West Newton	8	2	..	..	3.10	..	..	..	1.00
Moon Run	2	..	29	..	.60	..	..	..	.20
Forest City	10	2	..	..	3.70	..	..	..	1.20
Lloydell	16	4	..	..	6.20	..	..	..	2.40
Southview	9	..	..	..	2.70	..	..	..	.90
Finleyville	10	..	..	..	3.00	..	..	..	1.00
Verona	10	..	..	..	3.00	..	..	..	..
Cliff Mine	..	..	..	..	..	25.75	20.60	1.25	1.80
Wisconsin:									
Sheboygan	20	..	..	..	6.00	2.50	2.00	..	2.50
West Virginia:									
Meriden	4	1	..	..	1.55	..	..	..	.50
Purglove	..	..	..	..	..	.62	.50	..	2.40
	491	63	29	26	\$169.05	\$69.25	\$55.40	\$6.50	\$48.10
Znamk na roki 1. maja	..	..	..	..	515	105	127	..	154
Prejeli iz gl. stana	..	..	..	..	500	200	..	..	..
Skupaj	..	..	..	..	1015	305	127	..	154
Razpečanih tekmo meseca	..	..	..	..	491	63	29	..	26
Na rokah 31. maja 1924	..	..	..	..	534	242	108	..	128
Članov prijavljenih v maju	..	..	..	..	..	..	..	..	546

	Rednih	Dualnih	Izjemnih	YPSL
Znamk na roki 1. maja	515	105	127	154
Prejeli iz gl. stana	500	200	..	..
Skupaj	1015	305	127	154
Razpečanih tekmo meseca	491	63	29	26
Na rokah 31. maja 1924	534	242	108	128
Članov prijavljenih v maju	..	..	..	546

TAJNISTVO J. S. Z.

Dnevni red V. zbora J. S. Z.

Provizorični dnevni red, kakor ga je sprejela eksekutiva J. S. Z., je sledeči:

A.

- Otvoritev zbora po gl. tajniku J. S. Z.
- Volitev verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil) — pet članov in gl. tajnik.

B.

Konstituiranje zbora.

- Pravilnik.
- Volitev predsednika in podpredsednika.
- Volitev dveh zapisnikarjev.

C.

Referati in poročila.

- Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih Zveze od zadnjega zbora. — Poročevalec Chas. Pogorelec.
- Poročilo sekcijjskih odborov;
  - za slovensko sekcijo poročja Frank Alesh;
  - za srbsko referent še ni določen.

- Zvezno glasilo, kampanjska in druga literatura; poročata F. Zaitz za uredništvo in Anton Slabe za upravištvo Proletarca.
- Poročilo prosvetnega odseka JSZ.
- Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva, poročja Frank Zaitz.
- Socialistična agitacija v unijah in drugih organizacijah, poročja John Terčelj.
- Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij, poročja Anton Garden.
- Problem naseljevanja in izseljevanja ter gonja proti tujerodcem v Zed. državah, poročja Anton Slabe.
- Poročilo o načrtu za gradnjo lastnega doma za J. S. Z. in Proletarca.
- Načelna izjava in pravila, poročja odbor treh: Blaž Novak, Pogorelec in Zaitz.
- Razno (volilna kampanja in drugo).
- Razpust zbora.

IMENIK DELEGATOV.

Dosedaj so prijaviili delegate za V. redni zbor J. S. Z. sledeči klubi:

St. kluba.	Kraj.	Ime delegata.
1,	Chicago, Ill.	Joško Oven;
2,	Glencoe, O.	Nace Zlemberger;
10,	Forest City, Pa.	Joseph Paušek;
20,	Chicago, Ill.	Petar Kokotovich;
27,	Cleveland, O.	Joseph Jauch;
41,	Clinton, Ind.	Christina Omahne;
45,	Waukegan, Ill.	Frank Zaitz, zastopnik;
47,	Springfield, Ill.	Frank Krmelj;
69,	Herminie, Pa.	Anton Zornik.
114,	Detroit, Mich.	Math Urbas;
118,	Canonsburg, Pa.	John Jereb;
182,	Meadow Lands, Pa.	John Jereb, zastopnik;
184,	Lawrence, Pa.	Louis Britz;
212,	Carlville, Ill.	Joseph Korsich;
223,	Girard, O.	Anton Russ, Youngstown, O.;
225,	Avella, Pa.	Louis Zgonik;
230,	Library, Pa.	Anton Kralj;
232,	Barberton, O.	Anton Kukovatz.
234,	Harwick, Pa.	Hajndrih Vulch;
235,	Sheboygan, Wis.	Joseph Krantz;
238,	Universal, Ind.	Christina Omahne, zastopnica;
241,	Verona, Pa.	Rock Lesar;
243,	Warren, O.	Jacob Kotar;

BRATSKI DELEGATJE POSLANI OD DRUŠTEV IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z.

- Štev. društva
- 1, SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Alesh;
  - 344, SNPJ., Sheboygan, Wis.—Joseph Krantz;

EKSEKUTIVA J. S. Z.

- Chas. Pogorelec, tajnik J. S. Z.
 Člani eksekutive: Frank Alesh, Sava Bojanovich, V. Caikar, M. Lucich, Blaž Novak, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.
 Nadzorni odbor J. S. Z.: Philip Godina, Milan Slavich, Frank Udovich.
 Urednik Proletarca, Frank Zaitz; upravnik Proletarca, Anton Slabe.

Tajniki klubov naj sporoče imena delegatov in njihovih namestnikov tajništvu J. S. Z. kakor hitro bodo izvoljeni. Društva Izobraževalne akcije J. S. Z., ki bodo zastopana na V. rednem zboru s svojimi bratskimi delegati, naj sporoče njihova imena, da jih uvrstimo v imenik. — Klubi, ki radi enega ali drugega vzroka ne morejo poslati svojega delegata, naj izvolijo zastopnika izmed delegatov drugih klubov ali članov eksekutive J. S. Z. ter mu pošljejo navodila. Delegatje, oziroma zastopniki, ki reprezentirajo več klubov, imajo samo en glas. Vožnje stroške delegatov od klubov plača J. S. Z. Dnevnicne plačajo klubi. — Stroške bratskih delegatov plačajo društva, katera jih pošljejo.

TAJNISTVO J. S. Z.

***

Ako si sodrug, ako si razredno zaveden, ali se kedaj vprašaš, koliko si storil za svojo organizacijo iz za svoje glasilo?

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ". so vplačala društva in socialistični klubi v aprilu in maju kot sledi:

Štev. društva	Kraj	Vsota
214.	SNPJ, Mullan, Ida.	2.76
47.	SNPJ, Springfield, Ill.	2.00
190.	SNPJ, St. Michael, Pa.	2.00
184.	SNPJ, Springfield, Ill.	2.00
9.	SNPJ, Yale, Kans.	3.00
50.	SNPJ, Clinton, Ind.	2.00
209.	SNPJ, Nokomis, Ill.	4.00
176.	SSPZ, Harwick, Pa.	4.00
179.	SSPZ, Venetia, Pa.	1.50
74.	SNPJ, Virden, Ill.	2.00
275.	SNPJ, Maynard, O.	1.00
200.	SNPJ, Herminie, Pa.	2.00
244.	SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
245.	SNPJ, Lawrence, Pa.	3.00
29.	SNPJ, Thomas W. Va.	3.00
121.	SNPJ, Detroit, Mich.	8.00
123.	SSPZ, Detroit, Mich.	2.00
115.	SSPZ, Helper, Utah	2.00
106.	SNPJ, Imperial, Pa.	4.00
412.	SNPJ, Firestone, Colo.	2.61
419.	SNPJ, Harwick, Pa.	18.00
281.	SNPJ, Jacksonville, Kans.	2.00
248.	SNPJ, Spangler, Pa.	2.00
352.	SNPJ, Taylorville, Ill.	4.00
156.	SNPJ, Muddy, Ill.	2.00
318.	SNPJ, Baggaley, Pa.	4.00
112.	SNPJ, Washoe, Mont.	2.00
328.	SNPJ, Madrid, Ia.	1.00
86.	SNPJ, Chicago, Ill.	4.00
206.	SNPJ, Gross, Kans.	3.00
25.	SSPZ, Reading, Pa.	4.75
362.	SNPJ, Carlinville, Ill.	2.00
120.	SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.25
290.	SNPJ, Homer City, Pa.	3.00
60.	JSKJ, Chisholm, Minn.	3.00
259.	SNPJ, Washington, Pa.	3.00

KLUBI J. S. Z.

47.	Springfield, Ill.	2.00
69.	Herminie, Pa.	2.00
182.	Meadowlands, Pa.	.40
181.	Lloydell, Pa.	1.00
237.	Meriden, W. Va.	2.00
224.	Pullman, Ill.	1.00
228.	Pursglove, W. Va.	1.00

Skupaj \$125.27

TAJNIŠTVO J. S. Z.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno pri- haja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialistič- nim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Književni vestnik.

"Roparska trojica".

V založbi "Proletarca" je izšla v slovenskem pre- vodu brošura "Roparska trojica", ki jo je spisal znani socialistični pisatelj, predavatelj, politik in organiza- tor August Claessens. Na slovenščino jo je prevedel Ivan Molek, Ilustriral Stanko Žele. Cena 50c.

V angleščini je "Roparska trojica" (The Trinity of Plunder) dobila izredno veliko cirkulacijo, ker je pisana poljudno in v satiričnem tonu. Angleško izdajo je ilustriral Ryan Walker.

Molekov prevod je izboren, ker je ohranil vso sa- tiro originala in moč jezika.

Ta knjižica ni, kakor pravijo duševno leni lju- dje, "dolgočasna za čitati." Obratno: Vsakdo, ki jo bo bral, jo bo vesel.

Naslovna slika v angleški izdaji mi bolj ugaja kot v slovenskem prevodu. Stanko Žele je dober risar, niso pa se mu posrečile vse slike, s katerimi je sku- šal karakterizirati bogove roparske trojice. Predvsem bi karikatur kapitalista ne smel okrasiti s pentljo, ki jih kapitalisti navadno ne nosijo. V modi so bile le med umetniki in radikalcii in so deloma še sedaj. Na- vadno ima kapitalist v karikaturah kravato z demant- no iglo. Boljša je ilustracija na 7. strani in dobra je tudi na 34. strani.

"Roparska trojica" je eden najboljših satiričnih spisov, ki razgaljajo današnjo ekonomsko uredbo. Z vzgojevalnega in propagandističnega stališča ima za delavsko gibanje veliko vrednost. Čitateljem "Prole- tarca" jo v naročitev toplo priporočam. — F. Z.

ČAS junijska številka, ima sledečo vsebino: A. J. Terbovec: Praznik vrtnic, pesem. Frank Kerže: An- drejevi, povest (nadaljevanje). Radijeva čuda. Nekaj o premogu. Trpljenje Osirisovo. Nekaj o žepnih urah. Šola za otroke. Zemlja zunaj in znotraj. Po F. Hurle- uy: Zamrznjeni. Fr. R. Staut: Dramatika, nje vzgoja in vpliv. — Priloga: Mrs. K.: Gospodinjski oddelek.

Naslov revije: Čas, 1142 Dallas Rd., N. E., Cleve- land, O.

KOLO, izdaja april-maj, ima sledečo vsebino: Vil- ko Cecan, naslovna slika. Predstavnik naše slikar- ske umetnosti. Nekoliko riječi o muzici (dr. Paja Ra- dosavljević). "Ob zadnji uri" (R. Gi-č). Ciljevi sla- venskog muzičkog stvaranja (prof. Antun Dobronić). Ob stoletnici B. Smetanke. Mokranjac (Luto Šafra- nek-Kavič). Slovenski skladatelji (prof. dr. B. Širola). Scenarist i šaptač. O izgovorjavi slovenščine v petju in na odru. Opera "Hasanaginica", napisao skladatelj opere. Literatura. Po našim kolonijama. — Glasbeni prilog: Iv. Pl. Zajc: "Love's Dream" za klavir.

Naslov: Kolo, 347 Madison Ave., New York, N. Y.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu in Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnev- nem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Nekaj nasvetov agitatorjem, ki še niso agitatorji.

Nekateri ljudje, ki so bili včasih agitatorji, ali pa bi bili lahko agitatorji, se radi pritožujejo, da jim je dolg čas, ker nimajo ob prostem času ničesar početi. Več življenja vam je treba, in dala vam ga bo agitacija. Pojdite med ljudi in agitirajte! Širite našo literaturo in naše liste in ako imate vero v socialistično stvar, ako se boste otresli mlačnosti, boste našli v tem delu tudi razvedrilo. Vsekakor, nič več ne boste imeli vzroka trditi, da vam je "dolg čas".

Prečitajte rubriko "Agitatorji na delu" v tej izdaji. Videli boste, da se naše liste more razširiti, ako agitatorji hočejo! Agitacija res ni lahko delo, kot sploh nobeno ni. Ampak brez nje ne bi bilo nikakršnega gibanja na svetu.

So ljudje, celo med našimi dobrimi sodrugi se najdejo, ki mislijo, da je pridobivanje naročnikov socialističnim listom silno težak posel. Sempatam kdo poskusi agitirati, pa po prvem neuspehu vrže puško v jarek in išče vzroke za svoj neuspeh povsod samo pri sebi ne.

Pogoj za uspeh je vztrajanje in volja. "Proletarec" bi v Sheboyganu ne bil razširjen kot je, če ne bi

sodrugi agitirali kot agitirajo. V Pennsylvaniji, Ohiju, Illinoisu itd. je "Proletarec" razširjen, ker so ga agitatorji hoteli razširiti. Kjer jih ni, berejo ljudje tiste liste, ki so njihovi mentaliteti najbližji, dasi jim niso koristni.

Agitatorji so sejalci socialističnega tiska in graditelji socialističnih organizacij. Ako še niste, postanite agitator in stem postanete vreden član socialistične armade.

234 premogarjev ubitih meseca aprila — 993 v prvih štirih mesecih tega leta.

Meseca aprila to leto je bilo v premogovnikih Zedinjenih držav ubitih 234 premogarjev in še več je bilo poškodovanih.

V prvih štirih mesecih tega leta je bilo v Zedinjenih državah ubitih 993 rudarjev. Večjih nezgod, pri katerih je izgubilo življenje v rudnikih pet ali več oseb (eksplozije, požari itd.), je bilo od 1. jan. do 30. aprila pet, ki so zahtevale 384 žrtev. V istem času tekom prejšnjega leta so bile, štiri večje nezgode, pri katerih je izgubilo življenje 140 rudarjev.

Zastopniki Proletarca.

CALIFORNIA.

San Francisco: Joseph Koenig.

IDAHO.

Mulan: John Jackson.

ILLINOIS.

Carlville: Jos. Korsič.
Chicago: Frank Aleš, Frank Zaje, Fr. Udovich, Frances A. Tauchar, Fr. Benchina, Chas. Pogorelec, S. Bojanovich, Fr. Florjancich.
Cicero: Anton Putz.
La Salle: Jos. Certalič, Fr. Mershak.
Nokomis: L. Groser.
Springfield: Jos. Ovca.
Virden: Frank Stempihar, Joseph Kogoy.
Waukegan in No. Chicago: Anton Lukancic.

INDIANA.

Blanford: Anton Tratnik.
Clinton: Christina Omahne.

KANSAS.

Arma: M. Gorenc.
Columbus: Frank Cemažar.
E. Mineral: John Brezovar.
Franklin: L. Markovich.
Girard: Joseph Klinken.
Gross: John Kunstelj.
Mulberry: Ant. Divjak.

MICHIGAN.

Detroit: Louis Urbancich, R. Počtnik, Joseph Klarich.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun, Joe Ule, Joseph Sterle.
Ely: John Teran, Jac. Kunstelj.
Hibbing: F. Grum.

MONTANA.

Bearcreek: Jos. Tomsich.
Butte: Rudolf Kap.
Red Lodge: K. Eržnožnik.

NEW YORK.

Little Falls: Fr. Petavs.

OHIO.

Bannock: Frank Kadivnik.
Barberton: Joseph Tursich.
Blaine: Frank Germ.
Cleveland: John Krebelj, Lawrence Gorjup, Fr. Ludvik, John Lazar, Andrej Bogataj.
Collinwood: Aug. Komar, John Prudich.
Girard: John Kokošin.
Glencoe: Ignatz Zlemberger.
Lorain: Fr. Cepirlo, Fr. Ravnikar.
Maysard: Andy Zlatoper.
Niles: Frank Kogovšek.
Wadsworth: Anton Pečnik.
Warren: Jack Kotar.

OKLAHOMA.

Henryetta: John Rakeff.

PENNSYLVANIA.

Acosta: Geo Kristell.
Avella: Frank Bregar, Martin Kaucich.
Bon Air: Peter Bukovec.
Canonsburg: Marko Tekavec.
Conemaugh: Louis Krašna.
Export: Jos. Britz.
Farell: Fr. Vicozi.
Finleyville: Fr. Pernishek.
Forest City: Frank Rataic, H. Stanich.
Harwick: A. Bertl.
Hendersonville: John Terčelj.
Herminie: Anton Zornik.
Homer City: Andrej Obed.
Irwin: Jerney Kokelj.
Johnstown in okolica: Andrew Vidrich.
Krayn: Louis Sterle.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Mike Primozich.
Lloydell: Ant. Zalar.
Luzerne: John Matičič.
Meadowlands: Leonard Lenassi.

Midway: Louis Capuder.

Moon Run: Lukas Butya.

Morgan: J. Kvartič.

Pittsburgh: John Ban, Anton Ocep.

Renton: Anton Chater.

Slovan: John Pirih.

Southview: Ant. Rupnik.

Spangler in okolica: Paul Les.

Vandling: Jos. Cebular.

Verona: Rock Lesar.

W. Newton: Jos. Zorko.

Wyano: Math. Drap.

UTAH.

Murray: M. Zugel.

Scofield: P. Zmrzlikar.

W. VIRGINIA.

Lowsville: Tony Zupančič.

Maidsville: Ant. Mevlja.

Meriden: John Korošec.

Pursglove: Anton Maslo.

Reynoldsville: Bartol Louis.

Star City: Rosie Selak.

WISCONSIN.

Kenosha: Frank Zerovec.

Sheboygan: Anton Zagar, Anton Debevc.

WASHINGTON.

Cle Elum: John R. Sprohar.

WYOMING.

So. Superior: L. Jeraša.

Sublet: Jos. Turk.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski kalendar, brošure in knjige, naj piše v pravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec. Ako je ime kakega zastopnika izpuščeno, naj se oglasi, da bomo popravili imenik.

Socialistične aktivnosti.

Wisconsinska socialistična stranka se je na svoji konvenciji, ki se je vršila prošli teden, izrekla proti indorsiranju predsedniškega kandidata, ki bi ne kandidiral na listi skupne delavske stranke. Vzrok temu sklepu je, ker nekateri člani Konference za progresivno politično akcijo nasprotujejo ustanovitvi ameriške delavske stranke, pač pa žele, da bi La Follette posegel v volilni boj kot neodvisen predsedniški kandidat. Njeno stališče je, da ako se na clevelandski konferenci unij ameriška delavska stranka ne ustanovi, naj socialistična stranka postavi svojega kandidata za predsednika, kakor jih je postavila v vse druge urade. Konvencije so se udeležili zastopniki soc. organizacij iz vseh krajev Wisconsina.

Socialistična stranka v Indiani je na svoji konvenciji v začetku tega meseca nominirala za gubernerskega kandidata sod. F. M. Wamplerja. Nominirala je kandidate tudi v vse druge državne urade. Za delegata na konvencijo C. P. P. A. sta bila involjena William H. Henry in H. S. Newlund. Na konvencijo socialistične stranke bo Indiana poslala polno kvoto delegatov.

Razveseljivo je, da se med delavstvo vrača zanimanje za socialistično stranko, kar dokazujejo razne konvencije državnih organizacij in okrajne konference. Tudi socialistično časopisje se širi, posebno "New Leader", ki izhaja v New Yorku.

Švedski socialisti predlagali referendum za odpravo monarhije.

V odseku za konstitucijo v švedskem državnem zboru je osem socialistov, ki so predlagali, naj se da ljudstvu potom referendumu priliko glasovati za republiko ali monarhijo. Če bi bila večina za republiko, bi si moral kralj najti novo službo in ena monarhija bi bila manj na svetu. Ko je prišel ta predlog socialistov na dnevni red v zbornici, se je razvila o njem živahna debata, toda predlog je bil zavržen.

Politične stranke na Švedskem se gibljejo v strogo konstitucionalnih mejah in Švedska je v tem oziru podobna Angliji. Švedsko ljudstvo je politično eno izmed najbolj izvežbanih na svetu. Časopisje je zelo razširjeno in široke ljudske mase na Švedskem se zanimajo za politiko kakor ameriške za sport.

Marksov grob ostane v Londonu.

Moskovski komunistični krogi so izrekli angleškimi oblastim željo, naj jim dovolijo prenesti telesne ostanke Karla Marksa iz grobnice v Londonu v Moskvo k obzidju Kremlina, kjer je pokopan Lenin in več drugih revolucionarjev.

Angleške avtoritete so odgovorile sovjetski vladi, da naj se obrne na Marksove sorodnike, nakar je stopila v stike z Jean Longuetom, ki je vnuk Karla Marksa in eden vodilnih francoskih socialistov. Longuet je prošnjo odklonil in Marksovo truplo ostane na pokopališču Highgate v Angliji. Odgovoril jim je, da delujejo v nasprotju z Marksovimi nauki in da napačno tolmačijo njegove razlage. Dejal je, če bi Marks živel, bi obsodil njihovo taktiko in bi bil štet med njihove nasprotnike. Vzrok, da žele premestiti Marksove ostanke iz Londona v Moskvo, so v prvi vrsti propagandistični motivi, ne pa spoštovanje do spomina velikega Marksa.

Telebanova pisma.

MOONSHINE CITY, KOKAKOLA. — Samostojno društvo Napredni Mlatiči je imelo zadnjo nedeljo piknik, ki je sijajno izpadel. Napravili smo par sto čistege dobička. Le tako naprej po poti napredka! Nekateri Mlatiči so se proti večeru stepli in s tem dokazali bojevitost našega naroda. Policija, ki je prišla na lice mesta, ni imela ničesar opraviti, ker so se Mlatiči srečno porazgubili v hosto. Policaji so odnesli nekaj steklenic, ki jih bodo najbrž napolnili s kako dobro tekočino za svoj piknik.

V tej deželi ni nikakršne svobode. Vprašam vas, kakšno pravico ima policija na naših piknikih? Celu v Albaniji imajo delavci več pravic kakor v tej deželi svobode.

Sedaj smo zaposljeni z zbiranjem prispevkov za novo cerkev, ki bo ena najlepših v tem mestu. Župnik so zelo navdušeni za stvar in mi smo jih hvaležni, ker se toliko mučijo za naše duše. Tudi šolo potrebujemo, v kateri bodo dobili naši otroci versko vzgojo, da se ne bodo podivjali. Upam, da boste globoko posegli v žepe in dali za našo sveto stvar kolikor morete. Imena vseh darovalcev bodo zapisana na pergamentu, ki ga bomo zazidali v vogelni kamen, da bodo v slučaju, če se naša stavba zruši do vogelnega kamna celo pozni rodovi čitali o naši darežljivosti. Kdor pa bo

V zalogi Proletarca je izšla nova ilustrirana brošura

"ROPARSKA TROJICA"

Spisal August Claessens. Poslovenil Ivan Molek. Ilustracije narisal Stanko Žele.

Cena posameznemu izvodu 50c. Pri večjih naročilih primeren popust. — Poleg te brošure vam priporočamo, da naročite še sledeče: "Ali je religija prenehala funkcionirati", 20c., "Katoliška cerkev in socializem", 25c., "V novo deželo", 25c. Ako naročite vse te štiri brošure skupaj, vam jih pošljemo vse za \$1.00. Naročite jih in ne bo vam žal!

Naročila naslovite na:

"PROLETAREC"

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

dal stotak ali več, bo zapisan na steno z zlatimi črkami. Za vse darovalce se bodo čitale večne maše.

Pri meni se je oglasil neki agent in mi raztolmačil, kako lahko za par stotakov pridem do tisočakov. Kupil sem za \$500 delnic, toda imena družbe, ki je delnice izdala, si nisem zapomnil. Agent mi je dal potrdilo in ker sem videl vse njegove dokumente, vem da mi bo vse pošteno uredil. Ako se oglasi pri vas, kupite delnice tudi vi, toda pazite, da ga ne boste odgnali. Ko sem mu rekel, da morda ni vse res kar trdi, je zavil svoje papirje in hotel oditi. Pridržati sem ga moral in mu hitro odštel denar, ker nisem hotel, da bi mi odšla sreča kar na lepem skozi vrata. Prosil sem ga odpuščanja in mi je segel pristrčno v roko. Dober možak je!

Rojak John Puter se je vrnil pred tednom dni iz Texasa, kjer je kupil farmo in se silno togoti nad agentom, ki mu jo je prodal. Pravi, da je farma gola ko miza, na slikah, ki mu jih je kazal agent, pa je izgledala čisto drugačna, prav kakor mal paradiž. Mogoče se rojak Puter ni peljal v pravi kraj, ali pa se je agent zmotil in mu prodal farmo na napačnem kraju.

Naš neodvisni politični klub krasno napreduje. Od kar smo ga ustanovili, smo postali zelo poznani v tem mestu. Na vsako sejo pride kak gospod iz glavnega dela mesta in hvali našo zavednost. Dvakrat so nas že pogostili. Na vsaki seji nam dele smodke. Obljubujejo nam popraviti pota, napeljati vodo in počistiti vso okolico. Vsi so navdušeni za vino in pivo in delujejo zoper prohibicijo, ki nam krade osebno svobodo.

Rojak Jernej Trezen je tako tepel svojo ženo, da

je postala nepotrpežljiva in ga dala zapreti. V ječi je Trezen zblaznil. Odpeljali so ga v bolnišnico. Zdravniki pravijo, da ne bo okreval, ker ga je alkohol popolnoma zastrupil. Bil je zelo dober rojak in naprednega mišljenja. Člani neodvisnega političnega kluba mu želimo skorajšnjega okrevanja.

Dragi gospod urednik, prosim vas, da priobčite ta dopis dobesedno.

Kozma Teleban.

Prazni sedeži in prazne glave.

Ko se je otvorila konvencija republikanske stranke v mestnem avditoriju v Clevelandu, je bilo v dvorani 4,000 praznih sedežev in osem tisoč praznih glav. "New Leader".

Tisti občutek utrujenosti!

Ali se počutite utrujene po par urah dela? Ali je vaša energija izčrpana? Ali hočete vedeti kaj je z vami? Vse te neprilike povzročajo nečistost vašega želodca. Da boste stalno lahko delali in da bo vaše delo sposobno, rabite Trinerjevo zdravilno grenko vino, ki vam bo bistrilo mišljenje in vas navajalo do dela. To zdravilo vam izčisti črevesa, odstrani glavni vzrok slabega teka, slabe prebave, zaprtja, nervoznosti, slabega spanca in slabega počutka. Če trpite vsled reumatičnih ali nevražnih bolečin, imate utrujene mišice ali bol v križu, kupite v lekarni ali trgovini z zdravili Trinerjev Liniment in čudili se boste kako hitro pomaga in učinkuje!

BLAGODEJNA MOČ HRANJENJA

Ustvarja zaupanje, neodvisnost in priliko. Mnoga velika bogastva so imela svoj začetek v skromnosti. MILJONE LJUDI HRANI — RAVNO ZA TA CILJ. Zavzemite se tudi vi tako delati in zadovoljni boste z uspehom.

Varna banka za vlaganje vašega denarja.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste.

CHICAGO

ILLINOIS

Naš INOZOMSKI ODDELEK Vam vedno najboljše postreže pri pošiljanju denarja, s prevoznimi parobrodskimi listki za in iz Evrope, izdeluje razne zaprisežene izjave in druge potrebne listine.

Knjige! Knjige!

Velika izbira slovenskih in angleških knjig. Prečitajte cenik knjig in si jih naročite od Proletarca.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(300 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.

Isdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, testamente in vsa v notarski posel spadajoča dela.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIAE. (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.35		
VOJCI IN BOJI, ertice, vezana ..	1.50		
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in ertic, broširana ..	.65		
ZADNJA PRAVDA. (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75		
ZAJEDALOC (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75		
ZA SREČO, povest, broširana ..	.45		
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana ..	1.00		
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senca), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20		
ZMOTI IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (L. Zorec), broširana ..	.40		
ZVONARJEVA HCL, povest, broširana ..	.65		
ZENINI NASE KOPERNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30		
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.35		
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00		
JOB JURČIČ, zbrani spisi, I. sv., vezan ..	1.75		
II. sv. vezan ..	1.50		
III. sv. vezan ..	1.50		
IV. sv. vezan ..	1.25		
V. sv. vezan ..	1.00		
VI. sv. vezan ..	1.00		
PESMI IN POEZIJE.			
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hriber) vezana ..	1.00		
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba ..	.75		
MODERNA FRANČOSKA LIBRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana ..	.90		
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50		
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	.90		
POHORSKE POTI, (Janke Glaser), broširana ..	.35		
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45		
STO LET SLOVENSKE LIBRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana ..	1.20		
STREP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana ..	1.10		
SLOVENSKA NARODNA LIBRIKA, pesmi, broširana ..	.65		
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50		
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana ..	.25		
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	.50		
TRBOVLJE, (Tone Seljakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	.75		
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojslav Mole), vezana ..	1.25		
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesništvo, broširana ..	.40		
IGRE			
ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana ..	.50		
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75		
CARLJEVA ZENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana ..	.25		
DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih ..	.30		
GAUDEAMUS, komedija v 4 dej. ..	.60		
GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60		
KASIJA, drama v 3 dejanjih ..	.75		
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75		
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75		
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35		
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana ..	.35		
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75		
ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85		
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50		
SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75		
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	1.00		
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.			
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna ..	.20		
ANGLEŠKO-SLOVENSKE BESEDNJAK (Dr. J. F. Kern) ..	5.00		
DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Alojzija Štebi) ..	.10		
GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana ..	1.25		
JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled ..	1.00		
KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM ..	.35		
KDO UNIČUJE PROIZVAJALNJE V MALEM ..	.30		
KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	.20		
KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Menecj) ..	.25		
KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SBOV, (Matija Pirc) ..	.40		
MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana ..	2.00		
MLEKARSTVO, s erticami s živilnoredji s slikami ..	.75		
NALEZLJIVE BOLEZNI ..	.35		
NARODNOGOSPODARSKI ESBJI ..	.25		
NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana ..	.45		
NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ ..	.75		
O KONSUMNIH DRUŠTVIH ..	.10		
O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana ..	.40		
OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA ..	.50		
POGLED V NOVI SVET ..	.70		
POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Loučar), broširana 75c, vezana ..	1.00		
POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami ..	.35		
PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana ..	1.15		
RASTLINSTVO NABIH ALP, (F. Seidl) ..	.95		
RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ..	.35		
REFORMACIJA IN SOG. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditan) broširana ..	.45		
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno ..	2.00		
SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana ..	.50		
SPOLJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba ..	.40		
SRSKA POCETNICA, (J. T.) ..	.80		
SPRETNA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana ..	1.25		
SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana ..	.50		
USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike ..	.10		
V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana ..	.25		
ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10		
ZAKON BIOGENEZIJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50		
ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec) ..	.50		
ZIRKA BUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Belaj) ..	.30		
ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25		

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 95c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA za dopisnicah, 2 za 5c. (Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, l. 1922, št. 9-10. 25

KRES, revija, l. 1922, št. 11-12. 25

KRES, kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DREAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trstenički) 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bülsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

HOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolskega nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana 2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), kajiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz čičaških klavnice 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Novo prispelo knjige za naše radnike.

Jugoslovenskima radnicima dajemo do znanja, da smo dobili iz staroga kraja priličan broj vrlo dobrih knjiga, koje preporučujemo radnicima u naručbu. Knjige su sledeće:

Poreklo Porodice, Privatne svojine i Države, napisao Friedrich Engels (tiskano latinicom). \$ .50

Načela Socijalne Demokracije (Erfurtski program), K. Kaucki (cirilica) 50

Boljševizam ili Socijalizam, Oto Bauer (cirilica) 50

Diktatura proletariata, napisao K. Kaucki (cirilica) 50

Hrvatski problem, napisao Viktor Korać, (cirilica) 25

Istoriski materijalizam, Z. Cvetkovich (cirilica) 15

Budućnost Sovjetske Rusije, Abramovič ((cirilica) 10

Fašistička Italija, Viljem Eleubogen (cirilica) 10

Sve tu navedene knjige mogu se dobiti kod Jugoslovenske Socijalističke organizacije br. 20. Poštarina računata sa cijenom. Adresa:

J. S. F. Org. No. 20, 2250 Clybourn Ave., Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebnih kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.